

Study-visit 2023

The Reader Liverpool

15-18 mei 2023

Literatuur en zorg

Een blik vanuit het Poëziecentrum

In mei kreeg ik de kans om een studiebezoek te brengen aan The Reader in Liverpool samen met Het Lezerscollectief. Voor mij was dit een unieke gelegenheid om de moederorganisatie van Het Lezerscollectief te bezoeken.

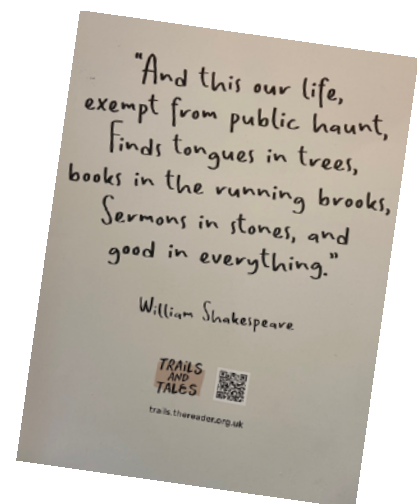
Poëziecentrum is sinds de oprichting van de Belgische afdeling een van de partners waarmee samengewerkt wordt. Zelf

volgde ik de opleiding 'Shared Reading' in 2013.

Het ging om de

allereerste opleiding in België, indertijd gegeven door twee medewerkers van The Reader.

Poëziecentrum is sinds het ontstaan van Het Lezerscollectief op verschillende manier betrokken. We leveren expertise bij het samenstellen van diverse bloemlezingen met kortverhalen en poëzie, gaven twee poëziebloemlezingen uit en plannen er nog meer. We bieden ook poëzielezingen aan op studiedagen. Zelf las ik vijf jaar voor in De Zuidpoort in Gent, een vereniging waar armen het woord nemen. Het

verder verdiepen van de samenwerking met Het Lezerscollectief is opgenomen in ons beleidsplan 2023-2027.

Het Lezerscollectief is een organisatie die onze samenleving nodig heeft. De kracht zit in de verbinding van kwalitatieve teksten met heel uiteenlopende, vaak kwetsbare, doelgroepen. De waarde wordt weerspiegeld in de bijzondere impact op de deelnemers. De methode is grandioos in haar eenvoud.

The Reader plande een interessant en verdiepend programma voor ons studiebezoek met veel aandacht voor lezen in de zorgsector. We maakten kennis met de vele facetten van de organisatie, wisselden ervaringen uit en hoorden boeiende onderzoeksinzichten over 'Shared Reading'. We kregen ook de kans om de theorie aan de praktijk te toetsen en woonden enkele leesgroepen bij. Ik was telkens bijzonder getroffen door de warmte en bevlogenheid van de medewerkers van The Reader.

Het hart van de organisatie en dus *the place to be* voor onze studiereis was The Mansion House in Calderstones Park in Liverpool. Het park ligt tussen Pennylane en Strawberry Fields, twee plekken die The Beatles-fans zeker kennen. De taxichauffeur die ons dinsdagochtend oppikte aan ons hotel nabij The Albert Dock zwaaide zijn armen meermaals trots in de richting van die mythische oorden.

In het midden van het park ligt

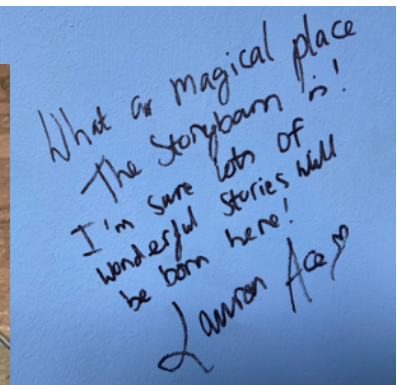
The Mansion House, een 19^{de}

eeuws landhuis waar The Reader sinds enkele jaren is gevestigd dankzij de steun van verschillende grote instanties. Opvallend bij het binnenkomen is de warme, huiselijke sfeer. Een levensgrote, gehaakte

William Shakespeare kijkt goedmoedig toe vanuit een Victoriaanse fauteuil. Aan een gezellig tafeltje in een hoek zit een onthaalvrijwilliger, klaar om iedereen te helpen en wegwijs te maken. In The Reader Café heerst een gezellige drukte. Stapeltjes boeken en gekalligrafeerde citaten aan de muur doen al vermoeden dat literatuur hier een belangrijke rol speelt.

Gedurende twee dagen werden we op sleeptouw genomen door de enthousiaste Katie, Directeur Literatuur sinds januari 2023. De legendarische dr. Jane Davis die de organisatie oprichtte en 25 jaar leidde is sinds december op pensioen. Katie nam ons mee door The Mansion waar naast het onthaal en The Reader Café ook drie uiterst gezellige 'Reading Rooms' zijn, een 'geschiedeniskamer' met een magische lantaarn en verkleedkoffer (ik kon het niet laten om een feestelijke hoofddeksel stiekem te passen), een atelier waar oude meubels worden opgeknapt, een congreszaal en uiteraard ook de kantoren van de medewerkers. Vlakbij is er een Bookhop, gerund door vrijwilligers, de Ice Cream Parlour met terras en gekleurde vlagjes en – net naast de ijsjeszaak – de Story Barn,

een prachtige, interactieve plek waar kinderen in de wondere wereld van kinderboeken kunnen duiken. De tafels dragen er kleurige regenlaarsjes, boeken vind je er onder andere in een vrolijke robot en een luchtballon. Een ijsbeer waakt op het dak van een houten

leeshuisje. Zo'n plek zou het boekenwurmkind dat ik was, geweldig gevonden hebben!

Na die boeiende rondleiding was het tijd voor koffie en een sessie met de enthousiaste dr. Phil Davis, de man van Jane Davis en directeur en onderzoeker aan het CRLIS, *Centre for Research in Reading, Literature and Society* aan de Universiteit van Liverpool. Hij bracht verslag uit over een onderzoek naar de impact van samen lezen op een gemengde groep van mensen met een autismespectrumstoornis en 'neurotypische' mensen. Samen lazen ze een fragment uit *Great Expectations* van Charles Dickens.

Na een heerlijke lunch (*The Reader Sandwich* in mijn geval) gingen we met drie deelnemers van de studiereis naar Broadgreen hospital voor een leessessie met de 'Chronic Pain group'. Leesbegeleidster Helen was eerst een deelnemer, volgde de opleiding 'Shared Reading' en begeleidt intussen al heel wat jaren een leesgroep in de pijnkliniek. De deelnemers ontvingen ons met een grote openheid en typisch Britse humor. Samen lazen we het kortverhaal *The Piano Tuner* van Tim Gautreaux en het gedicht 'One Another's Light' van Brian Patten. We lazen over het belang van halt houden en tijd nemen. Over mensen die een bijzondere indruk op iemand kunnen maken en hoe de sporen daarvan nog lang kunnen blijven hangen. Ze waren het er allemaal over eens dat hun dokter, dr. Jones, zo iemand was.

Vervolgens hadden we nog een boeiende sessie met Helen, hoofd van de leesprogramma's over de waarde van 'Shared Reading' en het snijpunt tussen cultuur versus welzijn en gezondheid. We eindigden ons eerste dagprogramma in de rode leeskamer bij de scifi-leesgroep. De concentratie is groot, de bevindingen van de deelnemers zijn verhelderend, de koekjes blijven helaas onaangeroerd...

's Avonds gingen we eten in The Reader Restaurant & Bar in het centrum van Liverpool aan, passend voor de plek, Mount Pleasant. Het

restaurant, dat net voor Kerstmis opende, is een sociale onderneming en helpt om de doelstellingen van The Reader verder te realiseren. Ook hier zijn de medewerkers warm en bevlogen.

De tweede dag brachten we volledig door in Calderstones. Bij een kop koffie en een koekje of twee vertelde Katie wat er die dag op het programma stond. s' Ochtends was er een rondetafelgesprek voorzien met Katie zelf. We hadden het onder meer over de principes van Shared Reading en de kracht ervan, het aanbod van kwalitatieve kortverhalen en gedichten en het begeleiden en inspireren van de vele leesbegeleiders. Opnieuw viel de zorgzame, open en vriendelijke houding op. Die zit echt in het DNA van de medewerkers, zowel bij de ontvangst van buitenlandse gasten, het begeleiden van de leesgroepen, het openhouden van de shop...

Een beklijvend moment was de eerste leessessie met enkele moeders wiens kinderen op dat moment ook in The Story Barn een sessie volgden. De moeders waren nog niet lang in Groot-Brittannië, hadden al heel wat meegemaakt en spraken de taal (bijna) niet. De manier waarop Katie hen welkom heette en geruststelde in The Reader Café bij een kop koffie was hartverwarmend. Vervolgens nam ze ons allemaal mee naar de gezellige blauwe leeskamer. De kopjes troost werd meegenomen en al vrij snel vond iedereen een zitplekje - ook de kleuter die naast haar mama de hele tijd rustig in boekjes bladerde en tekende. Katie legde op een geduldige en vaak creatieve manier woorden uit waar de deelnemers niet vertrouwd mee waren. Langzaam ontvouwde het gedicht zich en ontdooide de groep. Dankzij slimme telefoons - en Google Lens - konden de gedichten ook door twee moeders in de eigen taal worden voorgelezen: het Arabisch en het Farsi. Een vrouw hilde zacht nadat de betekenis van het gedicht duidelijk werd. Katie ging rustig naast haar zitten, legde haar hand op de hand van de vrouw, die vervolgens ook haar hand op die van Katie liet rusten. Zo zaten ze enkele minuten in stilte bij elkaar. De

tranen waren er nog even, het tedere huidcontact ook. Ook dat is samen lezen: tijd voor stiltes, laten zijn wat is.

We lazen samen twee gedichten 'The Way It Is' van William Stafford en 'The Door' van Miroslav Holub - met armgebaren, stiltes, geknik en zacht geglimlach. Een vrouw zei stralend en op krachtige toon dat 'The Door' over haar leven ging, 'Go and open the door'. Of hoe de energie in een groep en de blik in de ogen na een uur en twee gedichten zo kan veranderen. Samen lezen brengt iets magisch teweeg.

Go and open the door.
Maybe outside there's
a tree, or a wood,
a garden,
or a magic city.

Go and open the door.
Maybe a dog's rummaging.
Maybe you'll see a face,
or an eye,
or the picture
of a picture.

Go and open the door.
If there's a fog
it will clear.

Go and open the door.
Even if there's only
the darkness ticking,
even if there's only
the hollow wind,
even if
nothing
is there,
go and open the door.

At least
there'll be
a draught.

Miroslav Holub

In de namiddag deelde Grace van het CRILS aan de Universiteit van Liverpool en ook leesbegeleidster resultaten van onderzoeken rond

Shared Reading en chronische pijn en Shared Reading en dementie. De resultaten illustreren de kracht van de methode en de bijzonder impact op de deelnemers. Deze theoretische sessie vormde een verhelderende aanvulling bij de leesgroep die we de dag ervoor bijwoonden in de pijnkliniek van Broadgreen hospital.

Vervolgens stond er nog een sessie met Lizzie en Clare op het programma. Beiden zijn verantwoordelijk voor het trainingsprogramma van leesbegeleiders bij The Reader. Een goede opleiding en ondersteuning via workshops en masterclasses zijn van groot belang voor de kwaliteit van de leessessies. Hun devies is een citaat uit 'Odes' van de Portugese dichter Fernando Pessoa:

'To be great, be whole: nothing that's you
Should you exaggerate or exclude.
In each thing, be all. Give all you are
In the least you ever do.'

Shared Reading gaat evenveel over mensen als over boeken. Een pluim voor 25 jaar The Reader en 10 jaar Het Lezerscollectief.

En een warme dank je wel voor zoveel schoonheid, inzet en warmte.

Sieglinde Vanhaezebrouck

